

IZHAJA VSAKI DAN

Če bi se ne delalo in praznikih ob 5, ob ponedeljkih ob 8. zjutraj. Posamične števe se prodajajo po 3 sv. (6 stot.) v mnogih tiskarnah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, Št. Petru, Pistoiji, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolminu, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele števe po 5 sv. (10 stot.).

GLASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 kolone. CENE: Trgovinske in obrtne oglase po 3 st. mm, smatrnice, zahvale, poslanice, oglase denarnih zavodov po 30 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka naslednja vrsta K 2. Mali oglasi po 3 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelček uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

NAROČNINA ZNAŠA

na vsa leta 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbo brez dopolne naročnine, se uprava ne ozira. Naročnina na mesečno izdajanje „EDINOSTI“ stane: celoletna K 5-20, pol leta K 2-10.

Vsi depisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo in rekel se ne vračajo. Naročnino, oglašje in reklamacije je pošiljati na upravo lista.

UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 18 (Narodni dom)

Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik konsorcijski lista „Edinost“. — Tiskarna tiskarna konsorcijski lista „Edinost“ v Trstu, ul. Giorgio Galatti št. 18.

Polno-branilni račun št. 841-652. TELEFON št. 11-57.

BRZOJAVNE VESTI.

Prestolonaslednik in njegova soproga pri cesarju.

DUNAJ 8. Nadvojvoda Fran Ferdinand in njegova soproga vojvodinja Sofija Hohenberg sta bila danes predpoludne v privatni avdijenci pri cesarju in se mu zahvalila za odlikovanje, podeljeno vojvodinji.

Nove vojaške odredbe za Bosno in Dalmacijo.

DUNAJ 8. — Cesar je odredil, da se v Sarajevu ustanovi generalni inšpektorat čet in da se dosežani vojaški teritorialni področji Sarajevu in Zadar preosnujejo v 15. in 16. kor, nadalje da se poveljstvo vojnega pristanišča v Kotoru spopolni v divizijsko pehotno poveljstvo.

Ran Rauch pri cesarju.

DUNAJ 8. Hrvatski ban baron Rauch je bil včeraj v posebni avdijenci pri cesarju. Avdijenca je trajala od 11. do 12.15 ure opoldne.

Na svobodo izpuščeni „veleizdajniki“.

ZAGREB 8. Včeraj so izpustili iz zaporov še ostalih 12 oproščenih Srbov.

Samomor posetnika mlinov.

BUDIMPEŠTA 8. (Ogr. biro) Čegledski posestnik mlinov Vehli je radi velikih izgub na žitni borzi izvršil samomor. Diference iznašajo na 400.000 K.

Kanada dobi floto.

OTAVA 8. List „Free Press“ je od vlade pooblaščen izjaviti, da bo vlada na prihodnjem zasedanju parlamenta zahtevala 20 mil. dolarjev za osnutje Kanadske flote in 3 mil. na leto za vzdrževanje in razvoj flote.

Vprašanje kapitulacij in Bolgarska.

SOFIJA 8. Bolgarska vlada je uradno obveščena iz Carigrada, da ne dobe bolgarski konzuli, ki bodo smišljeni v Makedoniji nikake pravice kapitulacij, ker tudi velelasti v načelu pristajajo na odpravo kapitulacij.

Turška misija pri carju v Livadiji.

LIVADIJA 8. Car Nikolaj je včeraj v slovesni avdijenci sprejel izredno turško odslanstra. Na obedu je izredni turški odposlanec Rifaad paša sedel na carjevi desnici.

SERBIJA.

BELIGRAD 8. Vojni minister Živković, ki se nahaja na inspiciranju v Nišu, je lahko obšel in je v postelji.

RUSIJA.

Vseslovanska banka.

PETROGRAD 8. Petrogradska vseslovanska banka prične svoje delovanje meseca januarja. Radi otvoritve podružnice v Pragi je bil načrt bančnih pravi odposlan posl. dr. Kramarja in Preisu.

Ogrski državni zbor.

BUDIMPEŠTA 8. Predsednik Juith je otvoril sejo ob 11.15 uri predpol. Zbornica je bila slabo obiskana. — Klope ljudake in ustavne stranke so skoraj prazne. Od strani vlade je prišel samo trgovinski minister Košut, ki ga je levica pozdravila z živahnimi eljen-klici.

Volitev jurije za inkompatibilitetno stvar posl. Kolomana Szella je postavljena na dnevni red seje 19. t. m. Na to se je vršila volitev sveta za izseljevanje. Predsednik je izjavil, da se rezultat objavi na prihodnji seji. Prihodnja seja bo v ponedeljek 11. t. m. ob 10. uri

predpoludne. Dnevni red: Imunitetne stvari in interpelacije. — Seja je bila zaključna ob 12.15 uri.

Ogrska kriza. — Prihodnji mož.

BUDIMPEŠTA 8. Neki politik, ki pravi, da je o dogodkih dobro informiran, piše v Magyarorszagu mej drugim: Dr. Lukacsu ne bo menda poverjena sestava nove vlade. Na Dunaju hočejo moža brez barve in govori se, da so ga že našli.

BUDIMPEŠTA 8. Bivši minister Lukacs je v „Pester Lloyd“ priobčil sledeči dementi: Pred vsem kar se v članku „N. Fr. Preeste“ govori o moji osebi, ni resnična niti ena beseda. Jaz nisem nikdar in nobenemu rekel niti besedice o tem, če in kako se je kralj nasproti meni izjavil o Franu Košutu.

Dr. Wekerle pri cesarju.

BUDIMPEŠTA 8. Ministerski predsednik dr. Wekerle je prišel ob 11. in pol uri k cesarju na avdijenco, ki je trajala 1¼ ure. Do odločitve ni prišlo. Dr. Wekerle je izjavil novinarjem, ki so ga vprašali po avdijenci, da mu je cesar na začetku avdijence izjavil, da odloči čim prej in da obvesti o tem ogrsko vlado potem kabinetsne pisarne. — Ministerski predsednik namerava še danes vrniti se v Budimpešto.

(Ta način obveščanja vlad o okrepit cesarjevih sicer ni običajen. Zdi se torej, da ukrep krone ne bo ugoden za Košutovce. Op. ured.)

DUNAJ 8. Ministerski predsednik dr. Wekerle se je ob 4. uri 50 min. vrnil v Budimpešto.

Nižavstrijski deželni zbor.

Nujni predlogi glede učnega jezika na učiteljskih nižavstrijskih. Odgovor namestnika Kielmansegga.

DUNAJ 8. V nižavstrijskem deželnem zboru so poslanci Lueger, Freudenthal, Hoffbauer in tov. uležili nujni predlog, po katerem naj bi se za sledeče zakonske načrte glede učnega jezika na moških in ženskih učiteljskih nižavstrijskih nemudoma dosegla najvišja sankcija: Naučni jezik na privatnih moških in ženskih učiteljskih, ki jih vzdržuje država in dežela nižavstrijska, je nemški; druga privatna moška in ženska učiteljska imajo doseči pravico za izdajanje državno-veljavnih spričeval le tedaj, ako je njih učni jezik nemški. Deželni odbor se nadalje pozivlja, da na ljudskih in meščanskih šolah nižavstrijskih raznu Dunaju nastavlja v bodoče le take učiteljske kandidate in kandidatice, ki so pristojni v kako občino nižavstrijsko in so učiteljske v tej kronovini absolvirali z nemškim učnim jezikom ter napravili na istem tudi zrelotni izpit.

Ob enem deželni zbor nujno prosi župana dr. Luegerja, naj provzroči sklep mestnega sveta na Dunaju, s katerim se mestni svet dunajski pozivlja, da imenuje na javnih ljudskih in meščanskih šolah na Dunaju le take učitelje in učiteljice, ki so pristojni v kako občino nižavstrijsko in so absolvirali kako učiteljske na Nižavstrijskem z nemškim učnim jezikom in so na istem napravili tudi zrelotni izpit.

Namestnik grof Kielmansegg je z ozirom na sklep deželnega zbora z dne 16. septembra t. l. o nujnem predlogu dr. Luegerja in tov. izjavil sledeče: Tozadevni zakonski načrt (dolžitev nemškega učnega jezika na javnih

ljudskih in meščanskih šolah) ne tvori nikak novum, temveč je deželni zbor že leta 1898 in 1905 sklenil enake zakonske načrte, ki niso dobili najvišje sankcije. Merodajno za presojanje teh zakonskih načrtov od strani vlade je bilo uvaževanje, da § 6. državnega ljudskošolskega zakona izroča odločitev o učnem jeziku v mejah, določenih po zakonih, po zaslišanju vzdrževalcev šol deželnih šolskim oblastnjem. Načelna odločitev naučnega jezika po deželnem zakonu, ki odpravlja pravico vzdrževalcev šole glede zaslišanja in tudi pravico deželnih šolskih oblastnjih glede odločitve, se ni očitno strinjala z ljudsko šolskim zakonom. Leta 1905 je vlada objavila sledeče uvaževanje kakor merodajno: V kolikor bi taki zakonski načrti nastali iz bojzani deželnega zbora, da bi se moglo aktiviranje javnih šol z nemškim, izlasti s češkim učnim jezikom, zahtevati na Nižavstrijskem eventualno tudi z vsepohom, so ti zakonski načrti izgubili pomen valed mejtem izrečenega odloka državnega sodišča od 19. oktobra 1904. — V smislu tega odloka je namreč državno sodišče odklonilo prošnjo čeških prebivalcev na Dunaju po ustanovitvi javnih ljudskih šol s češkim naučnim jezikom na Dunaju iz razloga, ker na Nižavstrijskem, oziroma na Dunaju ne bivajo raznu nemškega plemena še druge narodnosti kakor ljudska plemena, in ker ni tam češki jezik deželni jezik.

Kar se tiče lex Axmann, vogleša ista bistveno s prejšnjimi zakonskimi načrti. — Govornik je pokazal potem na ustavnopravne težave, ki se stavljajo na pot deželno-zakonski ureditvi na tem polju, ter je rekel: Priporočati bi bilo, da se tozadevna vprašanja zopet pretresejo in se napravijo nadaljne študije o načelu zakonite ureditve nemškega učnega jezika na nižavstrijskih šolah. V tem slučaju bo vlada zanimanjem zasledovala tako osnovno delo in bo pripravljena, da se z deželnim zastopstvom v to svrhu sporazume ter bo vspeh tega dela presojevala nepristansko. Slej ko prej je vlada vojuna, da ohrani javno šolstvo na Nižavstrijskem na dosežani podlagi in da energično podpira tozadevna stremljenja deželnega zbora. (Prigovor. Mej-klici).

Dr. Lueger je izjavil, da stremijo krščanski sodeljanci za tem, da na vsak način in na vseh poljih ohranijo čist nemški značaj Dunaja in Nižavstrijske. (Viharna pobvala). Ker je iz izjave namestnika razvidno, da je tudi vlada pripravljena pretresati mnenje deželnega zbora v tej stvari, predlaga imenovanje odseka obitoječega iz 20 členov iz vse zbornice, ki naj mu se izroči vladna izjava, da se o njej nadalje posvetuje in stavi tozadevne predloge. — Predlog je bil enoglasno vsprejet.

Župan dr. Lueger je potem utemeljeval svoj nujni predlog, kateremu je bila priznana nujnost. — V meritorični debati so govorili poslanci Bielohlavsek, Seitz, Kittinger in Richter, nakar je bil vsprejet meritum predloga.

Dva irredentizma.

Zanimiva literarno-politična polemika.

(Po „Obzoru“).

II.

Caprinova kritika je izzvala avtorja knjige „Fra Musulmani e Slavi“, da je odgovoril. V svojem odgovoru prednosa novo teorijo dveh irredentizmov: irre-

dentizma teritorija in irredentizma kulture.

Predstavitelj prvega je Caprin, a Bertolini hoče biti predstavitelj drugega. Za Bertolinija je teritorialni irredentizem šimera, ki je mnogo škodila kulturnemu irredentizmu. Teritorialni irredentizem da je kriv, da avstrijski Italijani ne morejo dobiti svoje univerze v Trstu. Nemci s severa — pravi Bertolini — bi podprli Italijane v tej njihovi zahtevi, ako bi se ne bali, da bi ta univerza mogla postati ognjišče italijansko-slovenskih puntarskih teženj proti integriteti države. Italijani v Trstu greše, ker pobijajo Nemce, a puščajo Slovane (!!!). Ako se Italijani Trsta ne združijo z Nemci, postane Trst ves slovenski in bo za vedno izgubljen za stvar italijanske civilizacije.

Na to opozarja Bertolini kritiku, da on ni priporočal le sporazumne politike med Nemci in Italijani, marveč nemško-madjarško-latinske blok, ter naglašja, da je tri milijone Rumunov in devet milijonov Madjarov. (S tem naglašanjem je pokazal tudi g. Bertolini, kako malo poznanja razmer treba včasih, da je človek vendar-le velik — politik!! Op. ured. „Edinosti“.)

Bertolini se ne pridružuje mnenju svojega kritika, da Avstrija „neutralizira“ Slovane; omenja krvave spopade v Ljubljani in v Pragi, sporazumljenje med Hrvati in Srbi, formacijo „Slovanske enote“ v parlamentu.

Svoj odgovor završuje s temi-le vrstami, posebno značilnimi glede na Dalmacijo:

„Caprin pozablja, da Slovani imajo svoje tradicije, zgodovino svojih narodov in kraljev, posebno v Hrvatski in Dalmaciji; pozablja, da so ti spomini danes živeji, nego kdaj. V Dalmaciji je italijanstvo upadlo le na vnanje sledi: Bog ne daj zamenjavati jih z znaki življenja narodnega organizma! Grele še za malo spominov beneškega življenja in jezika!“

Slovani Bosne in Hercegovine, Dalmacije, Hrvatske in Slavonije, Istre, Kranjske, Galicije, Bukovine, Češke — podprti na jugu od Srbov, Srbi in Črnogore — tvorijo kompaktno in močno jedro, ki bi moglo v kratkem času vspešno delovati med Slovaki na Ogrskem, Slovenci na Štajarskem, Korški in Tirolu (!!! Ured. „Edinosti“), to je: do srca vseh, do praga Dunaja, do vrat Italije. Proti severu se pobrigajo za ostalo Poljaki v Poznanjski, podprti od ruskih bratov (!!). Slovani, ki se zlivajo vedno bolj na Dunaj in celo v sam Berlin načno hrtebnico Evrope.“

Na ta izjavanja Bertolinijeva Caprin ni ostal dolžan odgovora.

Deželnozborske volitve na Goriškem.

V Gorici dne 7. 10.

Volitve v splošni kuriji so se izvršile z zmago klerikalnih kandidatov toliko na slovenski, kolikor na laški strani. Na slovenski strani so dosegli klerikalni kandidati okoli 2000 glasov večine, na laški strani pa nad 1000. Da je prišla slov. agrarno-napredna lista do take manjšine, temu je vzrok ta, da so tisoči naprednih volilcev ob tem času v svetu, ki niso mogli voliti, in pa slabi uspeh na Krasu. Glede Krasa pokažejo že prihodnje volitve v kmečkih občinah, da-li je neuspeh agrarno-napred. stranke pripisovati vzrokom lokalnega pomena, ali pa se ima računati na splošni

svetovalec Schepeler zopet, kakor poprej: „Gospod Bog v nebesih in doktor Heribert na zemlji,“ je govoril. In drugič zopet: „Kejrik je dijamaat!“

Vse mesto je govorilo o doktorju Heribertu. Najbrž so po vsem svetu pisali o njem časopisi. Priporočevali so čudovita stvari. Baroni, grofi, knezi so skušali pridobiti si doktorja Heriberta za osebnega zdravnika. Da, neki vladajoči italijanski kralj mu je napravil naravnost nevrjetno ponudbo.

Najbolj so se pčtgovali zanj taki, katerim je želelo veliko ljudi smrti. Ampak doktor Heribert je bil nepristopen. Da, pripovedovalo se je, da mu je nesla gospa svetovalec poln mošnjček tolarjev, a on je ni spustil k sebi; slednjič jo je celo polil z vodo s hodaika. Zopet je bilo videti, da se ne meni prav nič za ljudi. Pozdravljali so ga, ali on se ni zahvalil nikomur. Kakor prej je krmaril po ulicah in prozorna, suha postavica njegova se je stresala boječe kakor trepetlika. Bolnika ni sprejel nobenega. Ali vendar so ga imenovali splošno „doktor Kazisvet“. Kakor bi padlo z neba to ime.

Nisem ga videl že deset let; niti ne vem, ali še živi. Njegova majhna hišica na Ujezdu stoji še vedno nedotaknjena. Moram enkrat malo poizvedeti. (Zvršetek.)

PODLISTEK.

Dr. Kazisvet.

Česki spisal Jan Neruda. — Poslovenil T. L.

„To je popoln norec!“ je kričal gospod doktor Link. — „Če ta ni mrtev, potem —“

„Kdo pa je to?“ je vprašal Ostrobradsky.

„I, baje doktor —“

„Doktor Kazisvet! — Policija!“ je rjul jermenar, katerega je naglo pretresla misel na pet tisočev.

„Doktor Kazisvet,“ sta ponavljala gospoda svetovalca Kdojek in Mužik.

Ali že je nesel počrtovadni prijatelj, gospod Kejkik z nekoliko mladeniči krate v bližnjo gostilno „pri Apnenici“.

Po ulici je nastal krik in vpitje. Pogrebni voz se je obrnil, obrile so se tudi kočije, gospod svetovalec Kdojek je viknil: „Pojdimo — saj izvemo vse!“ — ali nihče ni vedel, kaj naj bi storil. „Dobro, da pri-

hajate, gospod komisar!“ je vpil Ostrobradsky na prihajajočega policijskega uradnika. „Tu se godi strašna, nedopustna komedija — onečasnjejejo mrliča pri belem dnevu pred polovico Prage —“, in šel je s komisarjem v „Apnenico“. Doktor Link je zginil. Čez trenutek je bil Ostrobradsky zopet zunaj, za njim komisar. „Razidite se, prosim,“ je rekel k zbrani množici, „nihče ne sme tja!“ Doktor Heribert trdi, da obudi gotovo gospoda svetovalca.

Gospa svetovalec je hotela iz kočije, ali je omedlela. Radost včasih tudi umrtnuje. Tedaj je ravno prišel ven gospod Kejkik in pristopil urno h kočiji, kjer so se trudile ženske s svetovalčevim soprogom. „Peljite jo počasi domov, doma se zbudi iz nezvesti,“ je svetoval. In sam pri sebi je zamrmral: „Vendar je ljubka — zelo ljubka!“ In obrnil se je, skčtil v svojo kočijo in se odpeljal, kamor ga je poslal doktor Heribert.

Vozovi in žalujoči so se razšli. Ali Ujezd je bil pri brani vedno poln ljudi in policijska straža je morala skrbeti za red pred hišo. Pripovedovali so si v gruclah najčudovitejše stvari. Nekateri so zabavljali doktorju Linku in si pripovedovali o njem različne zgodbe, drugi zopet so se posmebovali Heribertu. Vsaki trenutek se je pokazal

preobrat klerikalni stranki v prilogo. — Izid izvršenih volitev v splošni kuriji je dokazal, da stare politične stranke ne izgubljajo od današnje jutri, in da je razmerje med klerikalno in protiklerikalno stranko ostalo skoro enako, kakor je bilo v minulosti.

Pokazalo pa se je tudi, da nobena stranka ne razpolaga s takšno večino, ki bi jej zagotovljala nadvlado v deželi, temveč gre za večino, ki je zgolj slučajna in hipna, in ki se še čez leto lahko spremeni v manjšino. Iz tega sledi, da bodo v bodoče v splošni kuriji socijalni demokrati oni jeziki na tehtnici, ki bodo odločevali za eno ali drugo stranko.

Med Lahi so liberalci čudovito napredovali. Na lanskih volitvah so dobili okoli 3000 glasov, letos pa 7500.

Klerikalci pa so napredovali le za 1000 glasov, a še teh je bila tretjina slovenskih. Za ostalo ulogo so igrali v laški kuriji socijalni demokrati. Njih odbor je bil sklenil, da se ne udeležijo čezvolitev, a v Gorici so glasovali v celoti za liberalce, v Furlaniji pa za klerikalce.

Za kmečke občine, ki volijo v nedeljo 10. t. m. so kandidirali narodno-napredne stranke: Za toliminski okraj: Andrej Vrtovc, posestnik in trgovec v Tolminu ter Fran Miklavčič, posestnik v Kobaru. Za Goriško okolico: Fran Obljubek, župan v Kojakem, Anton Klančič, župan v Podgori in Peter Medvešček, nadučitelj v Sr. Križu. Za Kras: Dr. Gustav Gregorin, odvetnik v Trstu in Alojzij Štrekelj, drž. poslanec in posestnik na Krasu. Klerikalci pa so proglasili take kandidature: Za toliminski okraj dr. Antona Gregorčiča, drž. poslanca in župana Cerkjanskega Antona Kosmača. Za goriško okolico: deželnega odbornika profesorja Ivana Berbuča, Miho Zega v Kanalu in posestnika Miha Mariniča. Za Kras: sodnega svetnika dr. Henrika Stepančiča in posestnika Frana Zlobca. Laški liberalci kandidirajo: Aleksandra Blasiga, župana v Ronkah, dr. Alojzija Petarina, deželnega svetnika in pa Pavla Nigrija, župana v Morici. Laški klerikalci do danes še niso postavili kandidatur.

Danes popoldne je proglasila tudi agrarna stranka svoje kandidate, ki se vjemajo z onimi napredne stranke, z razliko, da agrarci kandidirajo namesto Petra Medveščke Ignacija Križniča, nadučitelja v Dornbergu in namesto Alojzija Štrekelja, Antona Abrama posestnika v Tupelčah.

To cepljenje glasov bi znalo imeti za posledico, da pridejo v ožjo volitev kandidati Štrekelj ali Abram na Krasu in Medvešček ali Križman v goriški okolici tudi v slučaju, da bi drugi agrarno-napredni kandidati bili izvoljeni v prvem skrutinju ter je težko razumeti, kako da se niste mogli narodno-napredna in agrarna stranka v skupnem interesu sporazumeti.

Za eventualni neuspeh valed takega postopanja bo pa odgovorna ona stranka, ki se ni hotela vdati, oboje stranki, ako ste bili trmasti obe.

Vloga Hrvatov v ogrski krizi.

Danajski dopisnik „Agencer Tagblatt“ se je razgovarjal z jednim nemadarskim poslancom hrvatsko-ogrskoga sabora o ogrski krizi. Poslanec je mnenja, da je rešitev krize v rokah hrvatskih delegatov v Badimpešti. Ako se oni v času boja postavijo na stran krove in nastopijo odločno proti madjarski koalicioni, tedaj ne samo da ugledajo čisto velikohrvatskim stembeljem, ampak si pridobijo tudi hvaležnost svojih tlačnih brstov v Ogrski in ostalih zasuženih nemadarskih narodnostih. Hrvatska delegacija mora voditi odločno, protimadjarsko politiko, mora zahtevati uvedbo obce direktne in jednake volilne pravice za ogrski sabor, ker takšna reforma prinese v skupno zbornico 160—180 nemadarskih poslancev, najgorečnejših pristašev trijalizma, ki bi bil prvi korak k nacionalnemu federalizmu v vsej monarhiji.

Kakor znano, so hrvatski delegati z rasko resolucijo mnogo doprinesli k ustvarjenju madjarske koalicioni in njenim uspehom. Kossuth je potem prevrnil Hrvate in jih še tri leta mučil z absolutizmom. Sedaj pa je prišel zopet čas, ko madjarske aspiracije trebajo zavrniti, prijateljev. Ali najde zopet madjarski imperijalizem poudarjen ravno v tej deželi, proti kateri je naperjen? Nikakor ne moremo verjeti, da bi hrvatska politika mogla storiti takšno pogreško. Hrvatski politiki imajo praveč iskustva o „kavalirstvu“ madjarskih državnikov, da bi jim še enkrat šli na lim.

Po razglasenju razzodbe.

Zagreb, 7. X.

Na svobodi!!

Sedmorica Srbov, ki so bili predčetrstajšnjim izpušteni na svobodo, se je nahajala v — bolnišnici. Ko jim je bilo popoldne javljeno, da so izpušteni na svobodo, je kar hkratu stal pred njimi — redarstveni agent, ki jih je zaprosil, naj nemudoma zapustijo Zagreb, češ, da ne pride morda do izgovorov radi njih. To prošnjo je v imenu oproščenih „veleizdajalcev“ z indignacijo odbil pop Milič, rekši, da bi izgrede mogli povzročiti jedino Frankovi legijonari — razbojniki; na te naj torej policija pazi. In

osvobodjeni mučeniki so onega dne ostali v Zagrebu.

Popoldne so se odpeljali na pokopališče na grob svojega soobtoženca Pera Vučkajlije, ki si sirota ni dočkal razzodbe. Ta čin pijatete do pokopnega mučenika je bil pretresljiv: čez leto dni so prišli šepniti drug na grob, da jima je zopet zasijalo solnce svobode. V največjem ganotju so zapeli „Vječnaja pamjat!“

Požaljenjem so dihali vase sveži zrak, ki so ga toliko časa pogrešali, ter se upravnasajali na krasoti narave. Vendar se niso mogli iznebiti neke melanholije, čustva se jim je poganalo zbog nečloveške krivice, ki se jim je dogodila. Temu čustvu je dal izraza dr. Mioković, ko se se vozili s pokopališča:

„Leto dni mi je iztrgano iz življenja, da sam ne vem kako; ali posledice zapora bom občutil do groba. Koliko drugih let mirnega življenja odvajajo to leto — kdo bi to seštel!“ — je vzdahnil.

Ali tem, ki so bili v poslednji čas v bolnišnici, je bil prehod na svobodo kolikor toliko miren in znojliv in ohranili so si nekoliko zdravja. Osi drugi pa, ki so bili ves čas med visokim zidovjem ječ, v nezdravem in smradljivem vazduhu, odnesejo gotovo kak neljub „spomin“ iz zaporov.

Popoldne so posetili tudi svoje branitelje, da se jim zahvalijo.

Na večer je bil osvobodjenec na čast v hotelu „Royal“ komera ob veliki udeležbi, da si je bila to impovizacija, določena šele popoldne. Prvi je pozdravil mučenike v imenu ideje narodnega jedinstva dika hrvatskih literatov in boriteljev za narodno svobodo: poslanec Ljuba Babič-Gjalski. V imenu osvobodencev se je zahvalil starček paroh Solarič vsem, ki jih tudi v času trpljenja niso zapustili. *Nobene sila na svetu jih ne odvrne več od ideje narodnega jedinstva, ki je stem procesom zadobila najslajnejšo in najčvrstejšo sankcijo!*

Vratili so se razni govorniki. Pretresljiv je bil govor osvobodjenca prota Ercegovca, ki se je spominjal bratov, ki še ječe v ječah. „Še ni — je rekel — vna naša duša svobodna, polovica je usuzajena. Naša radost ne more biti popolna, dokler ne vidimo tudi njih v naši sredini“. Očesa narzobih so rosila med tem govorom.

Posebno se je zahvalil prota Ercegovac braniteljem, v prvi vrsti pa dr. Hinkoviću, ki so mu navzoči prirejali priročne ovacije. *Niti otroci otrok obtoženih Srbov ne pozabijo Hrvatov nikdar truda in muke, ki so ju zastavljali za njih tekmo dolgega procesa.* — V znak globoke hvaležnosti je izročil govornik dr. Hinkoviću veliko sliko vseh obtoženih.

Dr. Hinković je bil ganjen do solz. V daljšem krasnem govoru je naglašal, da najlepša nagrada braniteljem za njihov trud je — divno, odločno in samosvestno vedenje obtoženih. Po obsodbi je šel z nekim strahom v kaznilnico, ali našel je tam vseh vedrega duha, odločne in pripravljene za vatrajno trpljenje tudi nadalje. Tam je govornik občutil, da narod, ki ima take sinove mora imeti svojo bodočnost. Odšel je iz zaporov utrjeval v globoki veri v srečnejšo bodočnost.

Posl. dr. Popović (Srb) je nazdravil hrvatskemu narodu, a pop Nikola Milič — ta pravi narodni apostol, ki se je v vsem času procesa odlikoval svojim odločnim vedenjem in živo mržnjo proti tlačiteljem — je napil omladini hrvatski in srbski. Spominjal se je tudi težkega štrajka stradanjem, ko so hoteli obtoženci izvojevati zaključeno preiskavo.

S komersa sta bila odposlata pozdrava deželnemu zboru dalmatinskemu radi prekrasne manifestacije za obojence, in p. of. Massaryku, ki je žrtvoval toliko časa in truda, da se je pred forumom Evrope potegnil za obtožence; da se žnjimi identificira. Prihitej je bil med svoje nekdanje učence, da zopet z dejanjem potrdi svoje ideje.

Kakor je bil komersa spontan in improviziran šele v zadnji hip, tako so bili seveda tudi govori improvizirani; ali ravno zato je bilo občutiti iz vsake besede utripajoče srce in so vsi govori nosili na sebi čar iskrenosti in prepričljivosti.

In tudi sedaj, ko pišemo to poročilo, nam je duša polna čustva, duša se vpenja v krišku, srce se drga in duševno naše oko gleda v tisto srečnejšo bodočnost, o kateri je govoril dr. Hinković, ki se nam je napovedovalo solze v obeh starcev, te žive priče neslomljivo sklenjene bratske ljubavi med Hrvati in Srbi. Ta ljubav mora biti trajna, ker je bila izvarjena v ognju narodne neurede: proganjanja trpljenja, mučeništva!

Peter Rosegger in — resnica.

Ideja pesnika Petra Roseggerja je bila, da naberejo Nemci sklad 2 milijonov v nemško narodno-obrambeno „svrhe“. Te dni se je zopet Rosegger oglašil v nemških listih s pozivom, naj Nemci pridno zbirajo, ker prvi milijon da bo kmalu nabran. Mi ne bi omenjali tega poziva, da ni Rosegger na zaključku svojega najnovejšega poziva zagrešil grdo neraznoco.

Podkreplja namreč ta poziv z naglašanjem, da Nemci morajo stražiti svoje meje!

Ako bi bilo temu res tako, potem bi bilo njihovo delo res obrambeno in mi bi bili zadnji, ki bi jim kaj prigovarjali. Ali, kar je

rekel Rosegger ni res. Nemci ne branijo in jim tudi ne treba braniti svojih mej, ampak prodirajo prek meje na tuje narodne last, v kar jim bo služil tudi Roseggerjev „obrambeni“ sklad. Osi ustanovljajo nemške šole notri med drugimi narodi, in v teh šolah ogromne večine učencev — niso Nemci!

Eklatanten dokaz za to so nemške šole v Trstu. Da ni v teh šolah slovenskih in italijanskih otrok, bi jih morali danes zapreti! Isto velja za schulerainske šole v Škedenju. Sel-li to pravi braniti svoje meje, svojo last?!!

Domisljiji — poetov je sicer dovoljena marsikaka licencija, ali tako pačenje dejstev je tudi iz peresa pesnika zelo grda stvar. Da je Rosegger zaklical s svojim rojakom: Spojstujte, kar je tujega in branite svoje z vsa odločnostjo!! — potem bi smeli pred njim klobut v spoštovanju.

Tako pa le pači resnico in kaže, da tudi on ni nič boljši od svojih sorojakov, ki nimajo nikakega smisla za pravice drugih in nikakega spoštovanja do narodne lasti drugih!

Ne Nemci, ampak mi Slovenci smo ti, ki rešimo brašno svoje meje, svojo last. To naše obrambeno delo je res le — obrambeno. Zato pa nam je v tem nujnejo dolžnost, da vsaki po svoji moči prispevamo k sredstvom obrambe. Ponemajmo Čehel Do 4. t. m. se nabrali v dobrem mesecu za svojo matico šolko 35.558 K, dan pozneje pa so izkazale česke novine že 44.561 K; za jednoto pošumavsko so nabrali v odgovor Roseggerju že 1/4 milijona kron, da niti ne računamo raznih drugih obrambenih institucij, kakor n. pr. šole Komenskega, društvo za severno Česko i. t. d., i. t. d.

Slovenci! Vsi — vsak po svoji moči — na obrambno delo proti navalu tistih Nemcev, o katerih Rosegger — pesnikuje, da branijo le svoje meje!

Potres.

Skoraj po vsem mestu se je včeraj ob 11. uri predpoludne čutilo močan valovit potres. Kdor je bil na ulici ni opazil ničesar, toda v mirnih sobah se je čutilo ono simptomatično tresenje poda, stolov in miz. Kozarci in šipe so zažvenketale in viese svetilke so se jele gibati. Sunej je trajal 5 do 6 sekund.

Tukajšnji c. k. pomorski observatorij javlja o potresu sledeče: Včeraj zjutraj so potresni aparati zaznali silen bližnji potres, čigar središče je oddaljeno približno 200 km. Začetek ob 10. uri 59 min. 44 sek.: maksimum od 148 mm ob 11. uri 0 min. 13 sek.; konec okoli 11. uri 14 min. zjutraj. Razun na observatoriju se je potres z valovitim sunkom začutil tudi po mestu. Tudi iz Škedenja, Sr. Roka, Sr. Marka, Kopra in Zadra poročajo o potresnem sunku.

Na Danaju so aparati c. k. osrednjega zavoda za meteorologijo in geodinamiko zaznali začetek potresa ob 11. uri 0 min. 7" z epicentrično daljavo 300 km.

Iz tega se je sklepalo, da leži središče potresa okoli Zagreba.

* * *

V Ljubljani so kaki dve sekundi pred 11. uro čutili tudi močan potres. V višjih nadstropjih gaje bilo tako čutili, da so se ljudje prav resno prestrašili, kajti zvonci so začeli zvoniti in zibale so se podobne in zrcala. V nekaterih hišah so se ljudje že pripravljali na beg. Kolikor znano ni potres napravil nobene škode. — Potres so čutili tudi po Dolenjskem.

Potres so nadalje ob 11. uri popoldne čutili tudi v Gradcu in po vsem spodnjem Štajerskem. Že mnogo let ni bilo v Gradcu tako močnega potresa. V fiskalnem zavodu je potres napravil precej škode. V Celju je trajal potres 8 sekund. Oj dimnikov in sten je odletel omet in ure so se ustavile.

* * *

ZAGREB 8. Danes ob 10. uri 59 min. je bilo čuti tukaj srečnejše-močan, valovit potres čisto lokalnega značaja. Sploh je potres povzročil več straha nego škode. Neko staro žensko je zadela kap in je bila takoj mrtva. O malih lahkih potresnih sunkih poročajo tudi iz okolice in iz več delov Slavonije. Značilno je, da se pri današnjem potresu ni čulo podzemnega hodenja.

MILETO 8. Ob 11. uri 02 min. predpoludne so aparati observatorija v Morabitobeležili močan potres v neznanu daljavi.

Dnevne vesti.

Ožje volitve v slovenski splošni kuriji na Goriškem. V jutranji številki priobčimo tabelo s konečnimi volilnimi rezultati v posameznih občinah.

Veiljivi Dr. Gregorin, znani tržaški advokat kandidira na Krasu na liberalnem programu, piše predčetrstajni „Slovenec“, ki se bavi z goriškimi volitvami. Vprašamo najprej ljubeznjivega „Slovenca“, kako opravičuje trditve, da se dr. Gregorin usiljuje kakor kandidat na Krasu? Morda s tem, da so ga Kraševci, akoravno ne pripada nobeni goriški stranki, naprosili naj zopet sprejme kandidaturu? Ali morda s tem, da list „Edinost“, ki je vendar dr. Gregorinu na razpolago, do danes ni niti z besedico omenil kandidaturu dr. Gregorina, da tomajski župan Vran nikakor ne kandidira proti dr. Gregorinu, da je ravno on z drugimi kraškimi veljaki naprosil dr. Gregorina, naj prevzame kandidaturu na Krasu ter da ravno gosp.

Vran se vso vnašo dela za to kandidaturu. Kakor se vidi iz navedenega, je „Slovenec“ napisal kolikor trditve toliko laži o kandidaturi dr. Gregorina držeč se načela: „Namen posveča sredstva“ in naj bodo ta sredstva še tako — nepoštena!

Vačnim — kritikom. Doznali smo, da so se gostje v nekem javnem lokalu te dni hudovali na „Edinost“, ker je prinesla notico o zanemarjanju slovenščine na tukajšnjih državnih šolah, a je par dni pozneje prinesla drugo notico, ki je oporekala prvi.

To je izvestnim — kritikom, ki podpirajo naš list s tem, da ga čitajo v kavarni in ga ne kupujejo, delo povoda, da so se ujedali, češ, da se je „Edinost“ zopet „blamirala“, čemur so sledili seveda navadni modri nasveti, češ, da bi se moralo uredništvo prej „dobro informirati“, nego objavlja kako stvar.

Najprej naj konstatiramo, da nam je inkriminirana prva notica došla iz zanesljivih učiteljskih krogov. Drugo dejstvo pa je, da so bile spremembe na boljše, omenjene v drugi pojašnjevalni notici, uvedene z začetkom letošnjega šolskega leta, torej še le par dni poprej!

Kje je torej blamaža? Mari v tem, da je „Edinost“ obkralj pisala — resnico?!! Kar se pa tiče tistih večnih modrih nasvetov, naj bi se uredništvo, predno objavlja kako stvar, vaikdar „dobro informiralo“, moramo že z gospodi — kritiki enkrat nekoliko obračunati.

Take zahteve morejo staviti le ljudje, ki niti pojma nimajo o urejevanju dnevnika. Naj jim prav nazorno pokažemo to s praktičnim izglemom. Recimo, da je uredništvo danes prejelo poročila o važnih ali zanimivih dogodkih iz Kopra, iz Škedenja, iz Križa in Sežane. Dopisniki, ki so uredništvu že znani kakor resni in zanesljivi ljudje, zahtevajo, naj se stvar nemudoma priobči, ker je nujna, aktualna, in ker bi po vsakem zakašnenju poročilo izgubilo na vrednosti in pomenu.

Kaj naj stori uredništvo? Kako naj se že istega dne „informira“ glede resničnosti poročil? Ob skromnih sredstvih, ki razpolaga žnjimi naš list, je to že načno jednostavno nemogoče! Ali pa naj morda uredništvo kljub nujni prošnji dopisnikov priobčenje zavleče — aventuralno na veliko škodo namena, ki se ga skuša doseči, na nevoljo dopisnikov in javnosti?!

Važnost dnevnika je ravno v tem, da hitro in sproti poročajo o dogodkih! To zahteva občinstvo od dnevnikov in mi smo uverjeni, da ravno isti kritiki, ki tako nujno priporočajo „informiranje“, najhujšeneje zabavljajo, ako je slučajno naš list s kako vestjo nekoliko zakasnel, bodi, da prav zaupal dopisniku, bodi iz drugih tehtnih vzrokov!

Stvar je pač jednostavno taka, da so pri dnevniku, ki hoče hitro poročati o dogodkih, neizogibni slučajji, ko prinaša tudi kako netočnost.

To se dogaja pri vseh listih in se dogaja tudi nam. Zato pa je uredništvom v dolžnost, da take netočnosti popravljajo po poznejih točnejih informacijah, ali da — ako se je komu zgodila krivica — lojalno preključujejo, kar je neresničnega. To ni nikaka sramota ali „blamaža“, ampak listu le v čast, ker priča o remicoljubju in lojalnosti.

Ne zahtevajte torej, o slavna gospoda — kritiki, da žurnalisti delajo čudeže: naj se dobro informirajo na vse strani in naj vendar hitro in sproti poročajo. Če se hoče prvo, je drugo nemogoče.

Povodom tega malega obračuna s — kritiki pa prosimo ponovno gg. dopisnike in sotrudnike, naj bodo poročila točna in vestna, da bodo imeli naši ljubeznjivi kritiki čim manje povoda za ujedanje radi pretveznih naših „blamaz“.

Pačenje naših krajevnih imen. Tukajšna trvdka Mahne & Co. je izdala neki „Kredit-Informationsbuch“ o vseh krajih Primorake. Trvdki bi mogli prigovarjati, da niti v nje lastnem interesu ni, ako v deželi, ki je po veliki večini slovenska, izdaja taka reklamna sredstva le v nemškem jeziku. Ali to je končno nje stvar, kakor sredstva se jej zde najprimerneje. Nikakor pa ne moremo molčati k temu, da rečena trvdka ignorira prava originalna imena krajev in se poslužuje popačenk in celo tudi takih, ki jih celo uradni sezname krajev izključujejo.

Naj navedemo nekoliko izglede: Aiba, Anicova, Auzza, Brainsizza, Bargogna, Biglia, Bigliana, Breth, Raccogliano, Battuja, Cernizza, Chiapovano, Creta, Descla, Deutch-ruth, Grossrepen, Karfel: (v oklepaju Caporet) a Kobariil — nikjer! V hribih so v čisto slovenskih krajih navedeni trgovci z italijanskimi krstnimi imeni. Trgovci, ki s jim o italijanščini še sanja ne, so tam napisani za Giacomo, Giovanni, Giuseppe itd.

Trvdka Mahne & Co je baje slovenska trvdka, a mi smo prepričani, da bi se kaka ptujerodna trvdka dvakrat premislila, predno bi izdala tak — monstnum! Vendar hočemo vzeti najmilejši slučaj, da se je namreč to zgodilo po pomoti; zato pa se nadejamo, da se to pri drugi izdaji kajne ne zgodi več. Mislimo, da je trvdka storila narocnikom omenjene knjige prav slabo uslugo s tem, da jim predstavlja kakor nemške ali italijanske take kraje, kjer ne umeje živ kret nemškega ali laškega jezika.

Nova razprodaja „Edinosti“ je v slede-
njih tobačarnah Largo Santorio šte. 4. ul.
Industria št. 649 in ul. Ferrara št. 7.

„Obzor“ o našem gledališču. — Pred-
včerajšnji „Obzor“ poročal o prvi predstavi
in prvi o bodočem delu našega gleda-
lišča: Preporučamo mestnim Hrvatima in
Srbima oru našu kulturno institucijo, koja
mora da doprinese mnogo k ostrašenju
zajedničkih nam ideala v Trstu. — U kriju
„Dram. društva“ mora da se u buduće stalno
riješiti pitanje hrvatskih predstava u Trstu,
koje smo do sada uživali rijetko i uz veliko
žrtve.

Hvaležni smo „Obzoru“, ki nam tako
rad prihaja v pomoč, da uredimo davno
našo željo: popolno edinost v delu tukajšnjih
Slovancev. Gledališče bo v tem oziru mnogo
doprineslo, da privedemo v sklad naša kul-
turna stremeljenja, ki so in morajo biti isto-
vetna, edina.

Ako bodo torej tukajšnji Hrvati in Srbi
iskali v kriju našega „Dram. društva“ rešitve
vprašanja hrvatskih predstav v Trstu, je sa-
mo ob sebi umerno, da jim Slovenci prav-
radi priidejo nasproti z bratsko roko po-
močnice.

Ustanove za poljedelske inženirje. —
Tržaško namestništvo je razpisalo na zemlje-
delški visoki šoli na Danaju ustanovo za
Primorca, ki bi se hotel posvetiti poljedelski
stroki in po dovršenih študijah službovati na
Goriškem ali v Istri. Ustanova znaša 420 K;
termin za prošnje traja do 15. oktobra. Tudi
jubilejske ustanove goriškega dež. odbora so
razpisane letov. Termin za poslednje je do 30.
oktobra.

Nova slovanska trgovina s klobuki v
Trstu. Glavna ulica in prometna žila Trsta,
Corno, se je polepšala z novo ukusno slo-
vansko trgovino klobukov, ovratnikov, noga-
vic, dežnikov, palic, irlandskega platna in
drugih aličnih potrebščin. Trgovino vodi Hr-
vat Fran Uraer. Cene blaga so zmerne, ka-
kovost pa izvrstna, da bo vsaki kupovalec
gotovo zadovoljen zapuščal to trgovino. Pri-
poročamo torej to trgovino najtopleje vsemu
slovanskemu občinstvu Trsta in posebno tudi
izseljencom v tuje kraje.

Podjetje je slovanska veja slovanskega
narodnega gospodarstva. Trošimo svoj denar
v svojih trgovinah! S tem pripomoremo znat-
no k razvoju slovanske trgovine v Trstu, kjer
nam je nujna potreba, da se gospodarski
opajemo in postavimo na svoje noge. Potem
bomo mogli tudi politično glasneje govoriti:
Tudi Trst je slovanski!

Nova trgovina trdke K. Crenkelj se na-
haja v hiši št. 32 na Corno, v bližini trga
Goideni.

Porotno sodišče.

Radi simulirane tatvine.

V četrtek jutro je začela pod tukajšno
poroto obravnavati radi simulacije tatvine,
proti Francu Selles-u, Mihaelovemu, rojen. v Il.
Bistrici dne 25. maja 1879, neoženjen. t gov-
cu in posestniku.

Predsedoval je obravnavi sodni svetnik
Clavio, prisodnika Lion in Proti, drž. prav-
dnikovo zastopa dr. Zumin, branitelj dr.
Robba, tolmač za slovenski jezik dr. Muha.

Obtožnica navaja, da je znesel Sel-
les v noči od 5.—6. julija iz svoje trgovine
v Bazovici blaga in denara v vrednosti 5787
K 87 ct., a je potem trdil, da je bil okra-
den. To je storil z namenom, da bi dobil
denar od zavarovalnice, pri kateri je bil za-
varovan proti tatvini potem uloma. Preiskava
oblasti pa je opravila na dan stvari, ki so
opravičevale sum, da je Selles celo tatvino le
fingiral, z namenom, da bi inkasiral od zavar-
ovalnice neopravičeno denar.

Obdolženec zatrjuje, da je nedolžen in
res žrtve tatvine. Trdil je, da je bil v noči,
ko se je izvršila tatvina, na Rakeku, kamor
je odšel iz Bazovice ob 3. popoldne.

Trdil je, da je vzel v Sežani vozi listek
železnice od Rakeka. A, ker je železniška po-
sta v Sežani izjavila, da cni dan ni bil
izdan noben vozi listek za Rakek, je prvotno
iz svo korigiral, da je plačal vozi listek v
višku. Ker se je pa izkazalo, da je tudi ta
trditve nerazumni, je končno izjavil, da je
dal konduktorju eno krono, ki ga je pustil,
da se je vozil brez listka v II. razredu.

Obtoženo je zidal v Bazovici hišo, kjer
je nameraval otvoriti gostilno. Na predsed-
nikovo vprašanje je izjavil, da je zaslužil
denar za gradnjo hiše s trgovino in mešetar-
stvom.

Glasna obtoževaina priča bi bil imel biti
Sellesov nečak, Rudolf Selles, ki je pa izjavil,
da uporablja dobroto zakona in torej noče
pričati proti lastnemu stricu.

Priče so govorile večinoma neugodno za
obtoženca. Posebno so poudarjale priče, da
je bil na glasu kot človek brez vesti.

Izrednica Alarik Lautschner in Štefan
Slavik sta izjavila, da so bila vrata, soditi
po znamenjih na ključavnici, od znotraj
odprta.

Po zaključenem dokazilnem postopanju,
je dobil besedo državnega pravdnika namestnik
dr. Zumin, ki je dokazoval v nad uro traja-
jočem govoru, krivdo obtoženca. Poudarjal
je, da je Selles tip vasklega oderuha, da
je dokazano s pričami, da obtoženec nima
nikake vesti, da je torej sposoben tudi za
hudodelstvo, ki sega obdolžuje. Dokazoval je
dalje, da je imel obtoženec povod za to, da
je simuliral tatvino, ker je potreboval denar.
Predlagal je zato porotnikom, da spoznajo

obtoženca krivim. Zagovornik dr. Robba je
skušal dokazovati v krasnem uro in pol traja-
jočem govoru, da je obtoženec nedolžen.
Poudarjal je, da so tržaški porotniki v takih
službah, ko ni bilo gotovih dokazov, izrekli
vedno oprostine razsodbe. Skliceval se je pri-
tem na slučaj Vekiet, kjer je tudi on za-
govarjal, kjer so bile še vse druge indicije
kakor pri slučaju Selles, a ga je porota kljubu
temu oprostila. Apeliral je končno na porot-
nike kot ljudi, kot družinske očete in končno
kot Tržačane, ki so zvesti tradiciji tržaške
porote, ter predlagal naj obtoženca oproste.
Po kratki repliki državnega pravdnika in
dupliki zagovornika, je podal predsednik
Clavio svoj resumé, ter postavil porotnikom
vprašanje glede krivde simulirane tatvine. —
Med posvetovanjem so porotniki zahtevali
neka pojasnila, na kar so se podali v njih
sobo predsednik, državni pravdnik in zagov-
ornik. Ko so se porotniki zopet vrnili, je
prečital predsednik sklep, da prosijo porotniki,
naj se jim stavi dodatna vprašanja glede
krivde poskušane goljufije.

Te zahteve porote ni ugovarjal niti dr-
žavni pravdnika namestnik, niti zagov-
ornik. Zato je pristal na zahtevo tudi sodni
dvor.

Po daljšem posvetovanju, so porotniki
prvo glavno vprašanje, glede krivde simulacije
tatvine, zanikali z 11 glasovi proti 1, a drugo
vprašanje, glede krivde poskušane goljufije,
potrdili z 11 da in 1 ne.

Potem ko sta predlagala toliko državni
pravdnik, ki se je skliceval posebno tudi na
tri mesece trajajočo preiskovalno zapor, ko-
likor zagovornik, naj se obtoženca milo sodi,
je sodni dvor proglašil razsodbo, s katero se
obtožnik Fran Selles, na podlagi veridika po-
rotnikov radi hudodelstva poskušane goljufije
v smislu §. 333 k. z. na 18 mesecev težke
ječe.

Govornik dr. Robba si je pridržal tri-
dnevni rok za pritožbo.

Tržaška mala kronika.

Dvokolo ukradeno izpred „Slovanske
kajigarnice“ Jos. Gorenjca v ulici Valdirivo
št. 40., znamka Standard iz tovarne Rekel,
Trst, svobodnim tokom. Kder je najde ali
kje opazi, naj to takoj naznani v „Slov.
kajigarnici“, kjer dobi zakonito nagrado.

Samomor. — Včeraj popoldne je Vasil
de Polj, stara 26 let, stanujoča v ul. Istituto
št. 25., v samomorilno svrhu izpila nič
manj nego 200 gramov čiste karbolne kislone.
Zdravniška postaja jo je spravila v bolnišnico,
kjer je pa takoj po prihodu umrla. Vzrok
samomora tiči bržkone v ljubimskih nepravil-
nostih.

Radi goljufije. — Trgovski agent Fran
Mihelič, star 40 let, stanujoč v ul. Scuole
israelitiche št. 4, je večkrat zahajal v gostilno
„Corda“ g. Weberja na Acquedotto, kjer je
jeden in pol na upanje, tako, da se je nabral
skupen dolg 202 kron. Na tirjanje g. We-
berja je Mihelič povedal, da ima inkasirati
večji znesek od Dreherjeve pivovarne. A kmalu
pa se je izvedelo, da Mihelič v pivovarni ni
bil sploh znan. Bil je aretiran.

Poskušani samomor radi... rufe. 20-letna
Regina Milič, stanujoča v ulici Giuseppe
Gatteri št. 44 se je včeraj popoldne sprla s
svojim ljubcem radi neke rufe... sumljive
ženske provenience!! Komaj je ljubeček od-
šel, se je Miličeva zaprla v svojo sobo, za-
netila v ponvi oglje in se potem vlegla v
posteljo, priškuje — smrti. Toda domačini
so se pravočasno zapazili neumnemu početju
zaljubljenega dekleta, ulemili so vrata in
nujno poklicali zdravnika z rešilne postaje, ki
je dekletu nudil prvo pomoč in jo nato dal
odnesti v bolnišnico.

Koledar in vreme. — „Danes: Dionizij
šk. — Jutri: 19. ned po Bink.

Temperatura včeraj ob 2. uri popoldne
+ 21° C. — Vreme včeraj: lepo, deloma
oblačno.

Vremenska napoved za Pri-
morsko: Semtertja oblačno. Zmerni vetrovi.
Temperatura mila.

ZAHVALA.

Podpisana se iz dna srca zahvaljuje
na izkaznem sočustvovanju povodom
smrti njih hčerke

Marije

vsem onim, ki so pripomogli k lepo
vspelemu sprevedu zlasti gg. učiteljicam
in šolski mladini ter vsem onim, ki so
ji izkazali na kateri si bodi način svoje
sožale.

Žalujoča rodbina Benulič.

Ravno za polovično ceno !!!

kakor vsaki prodajalec ... na obroke

prodam nove

SINGER-jeve :

šivalne stroje

za družinske potrebe K 54.-; z ladico K 78.-;
centralna bobina K 94.-. Uključeno pokrov in 5-letno
garancijo. — V inozemstvo proti pošiljavi
K 15 ostalo po porzjetju. — CENIK ZASTONJ. —
ST. RUNDBAKIN Dunaj XII. Weissger-
berstraße 58 K.

Prilika ugodn. nakupa.

Moderne spalne sobe iz trdega kuhan. lesa

°°° brez obkladkov (rimeša) zelo solidno izdelane z garancijo °°°

po izredno nizkih cenah

PETER JERAJ, trgovina s pohištvom

na vogalu ulice Vincenzo Bellini ter ulice sv. Katerina.

Prilika ugodn. nakupa.

: Odlikovana Pekarna in slaščičarna :

z zlato kolajno in križcem na mednarodni obrtni razstavi v Londonu 1909

Trst, ulica Acquedotto 15. - Podružnica ulica Miramar 9

naznanja slavnemu občinstvu, da ima

trikrat na dan svež kruh.

Prodajalnica je tudi dobro preskrbljena z vsakovrstnimi bliskoti, posebno za čaj; ima razne
fina vina in likerje v buteljkah in fine desertne bombone. Sprejema naročila za vsako vrstne
torte, krokanje itd., kakor tudi vsake predmete za speči. — Ima tudi najfinišo moko iz naj-
boljših mlinov po najnižji ceni. BREZPLAČNA POSTREŽBA NA DOM.
Priporočam se za obilen obisk z odličnim spoštovanjem Vinko Škerk.

Ulica Caserma 19 (nasproti kavarni Commercio)

Podpisani naznanjam slavnemu občinstvu, da sem ukupil dobroznano trgovino

gospoda G. Hutter-ja.

Ta trgovina je krasno opremljena in vedno preskrbljena se vsako-
vrstnim svežim in prekajenim svinjskim mesom.

Dobe se vsakovrstne delikatese in posebno za turiste razne konzerve, kakor gulaš, sar-
dine, goska, zajec, srna in vsake vrste divjačina itd.; najfinjši sir, kakor gorgonzola, emen-
thaler, liptauer, holandski in ovčji sir; izvrstni salami: ogrski in furianski; GRASKE in PRASKE
gnjati; dunajske in kranjske klobase; najboljša slanina (speh) in pristna svinjska mast. — Vsaki
dan bodo zaklani najboljše vrste prašiči in se bo torej lahko postreglo s prve vrste rebri,
jetrami, krvavicami Posebno priporoča izvrstni buffet,
in jetnicami itd. kjer se dobe vedno gorka in mrzla jedila, vedno sveže DREHERJEVO PIVO in razni najfini.
likerji. Poleg tega imam na razpolago vsake vrste vina: to so od vipavske vinarske zadruge:
Riesling, zelen, burgundec in navadna vina. Ob enem imam podpisani zastopstvo omenjenih vin
za Trst in okolič. Nadalje držim prve vrste istrska, dalmatinska vina in KRAŠKI TERAN.
Bogata zaloga butelj domačega in tujega pridelka. — Postrežba točna in na zahtevo na dom.
Kremarjem, hotelirjem in drugim razprodajalcem primerno znižane in zmerne cene.

Za obilen obisk se priporoča ERNEST PEGAN.

Danes, sobota 9. oktobra

se je odprla nova mesnica
v ulici Cecilla, vogal R. Manna

v kateri se bo prodajalo volovsko, telečje in koštrunovo meso prve vrste.

Štajerske kokoši. Osoljeni jeziki. P. n. družinam se toplo priporoča G. Raguseo.
Cene, da se ni bati konkurence. lastnik

Veliki kinematograf BELVEDERE

TRST - ulica Belvedere 19 - TRST

od sobote 9. do torka 12. oktobra:

Grosse, cvetlično mesto, po resnici. — Čast planinskega
vodnika. — Zapuščeni pes, komično.

Prvi sedeži 40 st., II. 20 stot. - Otroci in ojači 10 stot

Velika skladišča manufakturnega blaga in
konfekcij za gospode, gospe in otroke.

Plačilo na obroke.

M. B. Katz

TRST - ulica Sanità 16, II. nadstr.

Podružnica v Gorici, ulica Alvarez 3, I. n.

Slovenci in Slovani!

Naznanjam Vam, da sem
odprl novo slovensko trgovino v ulici Bosco šte. 1,
vogal Barriera in se toplo priporočam slavnemu ob-
činstvu za mnogobrojen obisk. Jamčim za čisto in
dobro postrežbo. Svoji k svojim! Udani Miroslav
Kovačič, brivec. 1657

„Pri stari breskvi“

Podpisani priporoča svojo dobroznano gostilno
v ulici Belve-
dere šte. 17, kjer toči najboljši KRAŠKI TERAN,
istrsko črno in vipavsko belo vino. Domača kuhinja.
Postrežbo ob vsaki uri z mrzlimi in gorkimi jedili.
Postrežba točna. — Cene zmerne.
Za obilen obisk se priporoča udani
Ivan Vidrih, gostilničar.

Zaloga cementa PORT-LAND

hidravličnega apna, sadrovine in cementnih plošč

SILVIO MALOSSO

Trst, ulica dei Gelsi št. 3. Telefon 18-89.

Ranjenje na ladji. Kurjač Teodor Janni, star 23 let, turški podanik, vkrcan v parniku „Laura“ od Austro-Amerikane je včeraj v led prepirla ranil z nožem v hrbet svojega kolega Gaetana Barca. — Ranitelj je bil aretiran.

Drugi poskus samomora. Kurjač Rudolf Lorenzon, star 20 let, stanujoč v ulici della Fonderia št. 2, se je včeraj popoldne zaprl v svojo sobo in se tudi hotel zadušiti z vdihanjem ogljikovega oksida. Domsčini so to še pravočasno opazili in poklicali zdravnika. Vzrok, zakaj si je Lorenzon hotel vzeti življenje, ni znan.

Naše gledališče.

V nedeljo bo ensembel našega gledališča dana prilika izkazati se v moderni veleoriginalni šaljigri. „Nioba“ je že z uspehom šla preko vseh najboljših odrov, zbog svojega zdravega humora in originalnosti žela je povsod velik uspeh. Upamo, da bo temu tako tudi pri nas.

Sodeloval bo pri igri tudi orkester.

Tržaška gledališča.

POLITEAMA ROSSETTI. — Danes in jutri zvečer opera „Wally“. V četrtek bo premiera Puccinijeve opere „Madame Butterfly“.

Društvene vesti.

Opozarjamo še enkrat na veselico, ki jo priredi pevsko društvo „Zastava“ v Lonjerju ob priliki otvoritve ljudske knjižnice akad. fer. društva „Balkan“. Začetek je ob 3¹/₂ uri, da se vdeleženci iz Trsta lahko vrnejo za predstavo „Dramatičnega društva“. Na veselici pobje, razen dobroznanih domačih pevcev tudi pevci „Lipe“ iz Bazovice in „Zvonimira“ iz Rocca ter Sokoli iz Sv. Ivana. Sodelujejo tudi tamburaški zbor iz Rocca in domača lonjerska godba. Na vsopredur so še: igra, ples in srečolov. Preskrbljeno je torej za zabavo vsem. Ker je pa preskrbljen Lonjer tudi z dobro pijačo in jedili, so Lonjerji prepričani, da jih posetite volinjem številu.

Telovadno društvo **TRŽAŠKI SOKOL** v Trstu.

Genjenim plesalkam in plesalcem se naznanja, da bo danes ob 9. uri zvečer v sokolski telovadnici otvoritev plesnih vaj, ki se bodo vršile redno vsako soboto pod vodstvom brata prof. Ivana Umeka.

Ustopnina za člene in dijak 40 stotink, za nečlene 80 stotink. — Dame so vatopnine proste.

Nazdar! Veselični odsek. Odsek Sokola v Rojano prične v soboto z redno telovadbo naraščaja in sicer bo telovadil ženski naraščaj v sredo in soboto od 3. in pol do 4. in pol, moški pa v sredo in soboto od 4. in pol do 5. in pol. Pri naraščaju telovadijo dečki in deklice od 4 do 14 leta. Stariši, ki so že priglasi naraščaja, naj pazijo, da pride naraščaj točno ob določeni uri v telovadnico, ki je v dvorani „Konsum. društva“ v Rojano.

Nar. delav. organizacija

Danes zvečer seja Nadzornikov N. D. O. ob 8. uri.

Zveza jugoslovanskih železničarjev. — Odborniki so vabljani na odbero sejo, ki se vrši danes 9. t. m. točno ob 7. in pol uri zvečer v društvenih prostorih. Naj nihče ne izostane. Predsednik.

NOCOJ ob 7. in pol uri zvečer se vrši v novih prostorih konsumnega društva „Jadrani“ shod N. D. O. Tovariši! Pridite polno številno!

TOVARISI! Vsi, kakor en mož v nedeljo ob 9. in pol uri dopoldne v tržaški „Narodni dom“ na občni zbor, a popoldne ob 5. uri v Barkovlje na veliko delavsko slavnost!!

TOVARISI! — Spomnite se s kakšnim darilom srečolova na veliki nedeljski veselici v Barkovljah!

Vesti iz Goriške.

Umrli je v Gorici železniški uradnik g. Jakob Mačus iz Kromberga.

x Imenovanje. Strckovni učitelj na slov. jez. kmetijski šoli v Gorici, kmetijski inženir Josip Zidanšek, je imenovan v isti lastnosti na novi slov. jez. kmetijski šoli v Sentjurju na Štajerskem. Gosp. Zidanšek je proučeval na tej šoli poljedelske predmete. — Zujim izgubi kmet. šola izvrstno moč.

x Radi demonstracij povodom premeatve slov. učiteljskega v Gorico je bilo te dni obsojenih od policije kakih 20 oseb na zapor od 48 ur do 14 dni; proti nekaterim drugim pa bo postopalo sodišče.

Vesti iz Kranjske.

Vsled strahu pred vojaške puške si je porinil nož v prsi Matija Geršak iz Hrastnika. Prepeljali so smrtno ranjenega v bolnišnico v Celje.

Zborovanje statistikov. Dne 18. t. m. se bo vršilo v Ljubljani zborovanje statistikov uradov vseh avstrijskih dežel. Osrednja komisija je na povabilo deželne odbora izbrala Ljubljano za zborovališče. Ker bo deželni zbor tedaj že najbrž odgojen, bodo statistiki zborovali v deželni zbornici.

Zadnje brzojavne vesti.

Sprememba kurza Hrvatski?

BUDIMPEŠTA, 8. — Neka dunajska korespondenca poroča, da odstopi baron Rauch, kar da je prišel v konflikt z ogrsko vlado in ministrom za unanje stvari grofom Aehrenthalom, ki boče spremembo kurza v Hrvatski. Dunajski krogi hočejo, da se pošlje enega generala kakor namestnika. Vse te vesti so pa prerane, ker se pred rešitvijo ogrske krize ne bodo dotikali hrvatskega vprašanja.

Mali oglasi.

Josip Stofa mizarški mojster, Trst, ulica Belvedere št. 8, izvršuje vsakovrstna mizarška dela.

Radi selitve vršila se bo dne 11. in 12. tekočega meseca na Opčinah v dvorani št. 174 prostovoljna prodaja vse kavar-narske opreme in sicer, biljard, mize z marmornato ploščo in železne stolice, stelaža z ogledali, vsakovrstnih kozarčkov itd. itd. 1773

Prodaj zalogo vina, lepo urejeno, skladišče, dve polici, voz, naprava plina za kuhanje, brente, kavaleti, lepa steklena omara, steklena dvojna vrata Vse novo. Najemnina stane 10 gold. na mesec, torej 120 na leto. V sredini mesta. Cena 200 gld. z dekretom vred. Naslov pove Inzeratni od-delek Edinosti. 1767

Prodajo se okna, vrata, stopnice, doge, par-kete, opeka, cement itd. Ulica Tera 31.

Krasni gramofoni K 32 — plošče s slo-venskimi in hrvat-skimi komadi. Ulica Cavana 4. 1703

NOVI DOHODI. V dobroznani prodajalnici oblek

Alla città di Trieste, Trst

Velika izbira moških oblek od K 14 do 44, deških od K 9 do 23. — Obleke za otroke od 3 do 10 let od K 2 do 16. Zaloga tu- in inozemskega blaga za obleke po meri, ki se izvršujejo v lastni delalnici. Specijalistica hlač, jop in srajc za delavce, po neverjetno nizkih cenah.

„Alla città di Trieste“ Trst, ul. G. Carducci 40 (prej Torrente)

V mesnici Josip Zobež Trst

ulica Giovanni Boccaccio št. 6 in v filijalki v Škorklji št. 612.

prodaja se goveje meso lastnega klanja po 44, 48, 52, 68, 72

kakor tudi telečje po 68, 72 in 90 nč. Vampe sveže po 32-36.

Štajerska perutnina. Postrežba na dom **Graško meso.** CENE ZMERNE.

...! Po absolutno ...! konkurenčnih cenah

se kupi Porecelan, stekla, kuhinjske po-trebnščine, navadne in apanirane šipe, galanterije, svetilke, namizno posodo, umivalnike in vse druge potrebščine

v novi prodajalnici v ulici **Barriera vecchia 33, Trst.**

PANIFICIO

renomirana tvornica za pečenje izvrstnega **čajnega in dezertnega kruha.**

Pohišstvo solidno in elegantno po zmernih cenah **Rafaele Italia** TRST — Via Malignanton

Novici in Novice

ne zamudite obiskati dobroznano slaščičarno :::

Matteo Stoppar :: Trst

ulica S. Giacomo št. 7 (Corso) - Filijalka: ulica Glus. Caprin št. 9

kjer najdete bogato in veliko izbero Konfetov bomboniere in slaščice po zmernih cenah. Vina in likerji prav dobri v butilkah. Telefon 1464

Na prodaj so 3 gostilne v okolici in v me-stu. Od teh se ena skupno hišo proda zaradi bolezni — Iščem tudi 2 dekleti za me-sto. Obrniti se na Kavarno Minerva od 1. do 5. ure popoldne. — Peterzel. 1789

Kovačnico daje v najem radi bolezni Franc Štuka, kovaški mojster v Vipavi. Kovačnica je v najpripravljenem kraju Vipavskega trga z najboljšim kovaškim orodjem in stroji. Cena po dogovoru. Kdor boče v tej stroki kaj zaslužiti, naj ne zamudi te prilike in naj si ogleda kraj in ugodnosti. Vsakdo bo zadovoljen. 1785

Knjivogodjo (Saldakontist) večšega sloven-ščine, nemščine in laščine, eventuelno hr-vaškega, nemškega in italijanskega jezika v govoru in pisavi sprejme valjčni mltn v Kra-nju. Vstop po dogovoru. 1779

Gostilna „Al Ginnasio“ ul. Squero nuovo 7 ima pijače in jedila prve vrste. Priporoča se slavn. občinstvu za obilen obisk H. Kosič. 1237

Pozor krčmarji in zasebniki

Podpisani se priporočam gg. krčmarjem in za-sebnikom, da se zanesljivo obrnejo do mene bodisi pisмено ali ustmeno. Ker poznam popolnoma vsa istrska vina kakor, n. pr. belo in črno, refošk, berza-min, rizling, vino v buteljkahin se daj ob času trgatve tudi grozdje, upam, da se bodo gg. krčmarji in za-sebniki obrnili do mene, ako nameravajo kaj nakupiti. Gotovi naj bodo, da posredujem pošteno in brez-plačno. Za odgovor prosim, da se priloži znamko. Udani **Martin Sreboth, trgovec in po-sređevalec v Poreču (Istra)**

Umetni : fotografični

pri sv. Jako-bu - TRST. ateljè pri sv. Jako-bu - TRST. ulica Rivo št. 42 (prtiližje)

Izvršuje vsako fotografično delo, ka-kor tudi razglede, posnetke, notra-njost lokalov, porcelanaste plošče za vsakovrstne spomenike itd. itd. itd.

Posebnost : Povečanje vsakotere fotografije.

Radi udobnosti P. N. naročnikov sprejema naročbe in jih izvršuje na domu, eventuelno tudi zunaj mesta.

HOTEL „ABBZIA

Ulica Geppa št. 20, Trst (Piazza Caserma) popolnoma pre-novljen in preskrbljen z vsem komfortom. Sobe od K 2 — naprej. Omnibus k vsakemu vlaku. Re-stavracija slov. in nemško kuhinjo. Cene zmerne. Udani J. Woschitz.

ALEKS. FRANC MAYER - TRST

žgalnica kave

TELEFON 1743.

Najboljši vir za dobivanje pečene kave.

Veliki obrtnijski zavod

Cosovel Giovanni

TRST ulica Chiozza št. 32 Telefon 1990

Izvršuje vsakovrstna dela v železu in kovini po cenah, da se ni bati konkurence.

SLOVENC! SLOVANI v Trstu! Do znošt je Vaša, da se poslužujete edino le v ::

slovanski brivnici

v ulici Saverio Mercadante št. (blizu Slovenske knjigarnice ::

V. GJURIN :: BRIVEC.

ooo Svoji k svojim! ooo

ZOBOZDRAVNIŠKI AMBULATORIJ

Dr. Viktor Bandel

Trst, ulica San Giovanni 7, I. nads. od 9. do 1. in od 3. do 6.

U odlik. prodajal. obuvalec

„Calzoleria Triestina“

Trst, ulica Giosué Carducci 21

(prej Torrente), dobi se poleg raznih finih čevljev za gospode in gospe sledeče obuvalec po najzmernejših cenah in sicer:

Moški čevlji iz usnja Boxcalf (za povezati) Kron 9.60
" " " Boxcalf (z elastiko) " 9.60
" " " Boxcalf Derby " 10.—
" " " Boxcalf zap. Triumph " 10.—
Ravno taki čevlji za dečke 1 krono manj. Vsaki par je iz najkrajnjega usnja. DELO SOLIDNO.

TVEDA

Adolf Kostoris

skladišče oblek za moške in dečke Trst, via S. Giovanni 16, I. n.

(araven Restavracije Cooperativa ex Hacker) prodaja na mesečne ali tedenske obroke obleke in površnike za moške, perilo itd.

Najdogovornejše cene. POZOR! Skladišče ni v pritličju ampak v prvem nadstropju